

ima kakšnih 50.000 prebivalcev. V La Valetti je tudi sedež nadškofa in vseučilišče.

Malta — najmočnejša trdnjava

Angleška vojna mornarica je v mirnem času štela na Malto okoli 30.000 mornarjev. Danes je njihovo število gotovo večje. Malta velja za izredno močno trdnjavo, eno največjih na svetu. Tu stoje debeli zidovi, ogromni bloki kamena in armiranega betona, neštete kaverne in jeklene utrdbe, ki so dobro zaščitene proti napadom s kopna in z morja. Malta je

polna modernega obrambnega in napadalnega orožja, kar ji daje poseben značaj.

Uprava otoka

V mirnem času stoji na čelu Malte, ki se šteje za kronsko kolonijo britskega imperija (svetovno vladarstvo), guverner. Kot svetovno posluje Privy Council. Upravno telo šteje 17 članov, poleg nje posluje še zakonodajna skupščina, ki je dala zadnjo ustavo Malte leta 1922.

Poveljniški up ruskih sovjetov

Prva proslava

Simeon Timošenko, naslednik maršala Vorosilova v moskovskem ljudskem komisariatu za deželno brambo ali v ministrstvu za vojko in na čelu rdeče armade, je v inozemstvu skoraj nepoznan, toda v Rusiji ga dobro poznajo. Poznajo ga od 22. aprila 1918, ko je kot poročnik carske armade, ki se je bojeval v vrstah rdečih, v neki bitki pri Batajsku na jugu Rusije, premagal nemške čete, ki so bile vdrle v Ukrajino. To je bilo njegovo osebno junaško dejanje, ki ga je proslavilo zlasti pri poveljniku trdnjave Caricin, pri Vorosilovu in pri političnem komisarju južne rdeče armade, pri Stalinu...

Pisana družba ruskih vodilnih osebnosti

Timošenko je Ukrajinec. Med sto vodilnimi osebnostmi v Kremlju je najmanj polovica takih, ki niso Rusi, ampak pripadajo drugim narodnostim, ki tvorijo sovjetsko federacijo (zvezo), in so Kavkazijci, Georgijci, Ukrajinci, Belorusi, Poljaki, Kirgizi, Armenci itd. Tako je Stalin Georgijec, Mikojan in Tevosijan sta Armenca; Beria, načelnik GPU (tajne policije), dalje načelnik generalnega štaba Stern in Timošenko so Ukrajinci; pravosodni minister Višinskij, dalje Manuljski, duševni vodja III. internacionale, in večina oseb diplomatske službe so Belorusi iz Minska in Smolenska.

Iz življenja in delovanja novega vrhovnega poveljnika

Timošenko je doma iz vasi blizu Kijeva. Je sin srednje premožne kmečke hiše, postal je učitelj in je nekaj let poučeval na deželi. Leta 1914. je postal vojak in je kmalu dosegel

Ali imate toliko poguma, da boste nagovorili soseda, da si bo naročil »Slovenskega gospodarja«?

Sovjetska cesta. V južnem Tadžikistanu so začeli graditi veliko cesto preko Pamirskega gorovja. Del nove ceste vodi skozi 250 km dolgo doslej neprehodno ozemlje in do višin 3000 m. Nova cesta bo imela zaradi bližine afganistanske in indijske meje poseben pomen.

Hltrost človeške govorice. Po statistiki nekoga norveškega dušeslovca govore Francozi najhitreje. Nemeč izgovori v minuti okrog 250 zlogov, Francoz pa v istem času približno 100 zlogov več. Anglež spravi na minuto samo 230 zlogov iz sebe. Rusi so še počasnejši, ker izgovore povprečno kvečjemu 200 zlogov. Takoj za Francozi so na vrsti Japonci, ki se ponašajo s 310 zlogi v minuti. Kar se tiče jezikov prapro-

Davi sem bil spet na sodnji, gospodje so hodili ven in noter, iznenada pa je gospod predstojnik sam prišel in stopil k meni, češ v sosedni sobi je neka razprava zaradi žaljenja časti in da bi bilo moje pričevanje prav potrebno, naj stopim z njim. Malo čudil sem se, ko sem šel za njim. In glej! Kaj mislita, katera dva sta se dajala? Advokat Hudnik in nekdanja Končnikova gospodinja Škerjanec Liza. Kaj gršega kakor tu še svoj živi dan nisem videl. Ženska je bila podobna kači, vsa napihnjena od strupa. Vpila je, da ji je advokat tri tisoč goldinarjev dolžen in, če jih ne plača, bo vse povedala. Ko jo je sodnik vprašal, zakaj ji je Hudnik ta denar dolžen, je odgovorila samo to, da Hudnik že ve, zakaj. Advokat jo je kar zbadal z očmi, dejal je, da je ženska zmešana, da jo je treba v norišnico spraviti, ker si umišlja in goni svoje reči, ki so se ji sanjale. Tedaj je Škerjančica siknila kakor kača in je jela pripovedovati. — rečem vam: take reči o Hudniku, da jih ne morem ponavljati. — »Kaj pa je s prstanom?« jo je vprašal sodnik. — »Saj to sem že oni teden povedala,« je odgovorila. — »Ponovite, da bo gospod doktor Silan lahko nato svoje rekel!« —

Mogočni Jurij

Povest iz domačih hribov

*

21 Brez nadaljnega je jela pripovedovati, da ji je Hudnik dal zlat prstan, ki ga je Senčarjev Urh ukradel Dobrovnikovi Treziki, in da ji je naročil, naj ga obenem z odgovornim pismom pošlje doktorju Silanu v Brezje. Pismo ji je advokat vnaprej na listek napisal in pridal še neki račun, ki ga je Trezika pisala, tako da bi mogla pisavo posneti in ponarediti. Jaz sem pritrdil, da sem ob tem času res dobil prstan in pismo po pošti. Potem je prečital sodnik tvojo izpoved, Trezika, ki se je z mojo vsem ujemala. Škerjančica pa se je porogljivo obrnila k advokatu: »No, ali ste zdaj zadovoljni? Ali mi boste plačali? Ali pa naj še več kaj povem?« — »Jaz ne vem nič o tem prstanu, jaz nikoli nisem imel kaj s to rečjo, se je razburjal Hudnik. »Gospod sodnik, vzemite me v varstvo pred to žensko! Znana je kot izgubljena ženska. Prstan, če je sploh kaj resnice na vsem, ji je mogel dati le Senčarjev Urh. Tožim jo, ker mi hoče denar z lažmi izsiliti. To žensko je treba zapreti. Prej ne odneham.« — Tedaj se je Škerjančeva obraz spaciila, tako so se ji oči zablistale, da še ne vem za žensko, ki bi tako divje pogledala, zavpila je: »Ti prekleti hinavec lažniv, zdaj tudi, če mi deset tisoč ponudiš, ne bom več tiho. Zdej mi je vseeno, le tebi hočem pokazati. Mene bodo zaprli, to vem, ali tebe bodo še bolj... Gospod sodnik, ta lump tukajle je oče mojega otroka. Obljubil mi je tri tisoč goldinarjev, če ga ne imenujem. Pregovoril me je tudi, naj naznanim gospoda Končnika kot očeta in naj ga dobro orobim, češ

Kratke tedenske novice

V starosti 59 let je umrl v Beogradu bivši minister in predsednik skupščine g. Milan Simonović.

Angleški kralj Jurij je poslal osebne častitke vrhovnemu poveljniku ameriške vojske v svetovni vojni, generalu Pershingu, ki je praznoval dne 13. septembra 80. rojstni dan.

Italijanska poročila vedo povedati, da so italijanske čete začele s ofenzivnimi sunki v severni Afriki, ki so uspešni.

Maršal Göring, vrhovni poveljnik nemškega letalstva, je 15. septembra po nemških poročilih sam vodil bombnik, ki je bombardiral London.

Nemci poročajo, da so zmetali doslej na London in ostalo Anglijo 22.000.000 kg bomb.

Pet nemških letalskih bomb je zadelo pri bombardiranju Londona kraljevo palačo. Kralj in kraljica sta ostala nepoškodovana, pač pa so bili laže ranjeni trije dvorni nameščenci.

Vrhovni poveljnik nemške suhozemske vojske maršal Brauchitsch je s svojim štabom 13. septembra odpotoval na bojišče nekje na francoski obali, kjer se nahaja že vrhovni poveljnik letalstva maršal Göring.

Španski notranji minister in poveljnik španske falange (fašistov) Sener je povabljen v Berlin na sestanek z nemškim zunanjim ministrom Ribbentropom.

General Antonescu je sestavil novo romunsko vlado. Zase je pridržal tretjino ministrskih mest. Podpredsednik vlade je vodja železne garde Hoora Sima. Poleg njega je v vladi še šest članov železne garde.

Norveški parlament je odstavil kralja Haakona in vlado, ki sta se preselila ob zasedbi dežele na Angleško. Navedeni spremembi je zahtevala zasedbena oblast.

Mehika je uvedla splošno vojaško dolžnost od 18. do 53. leta.

Predsednik Združenih držav Roosevelt je v ponedeljek podpisal zakon o splošni vojaški obveznosti. Amerika ima s tem zakonom 16 milijonov vojnih obveznikov. Ta zakon se je pojavil prvič v zgodovini Združenih držav.

Po zaupljivih poročilih ameriške vlade je pripravila Nemčija na obali Rokavskega preliva tri milijone vojakov, s katerimi namerava napasti angleško otočje.

Francoske oblasti so privedle v zapor v gradu pri Riomu bivšega ministrskega predsednika Leona Bluma, ki je povzročil propast Francije z uvedbo 40 urnega delovnega tedna. V istih zaporih sta že ministrska predsednika Daladier in Reynaud, bivši notranji minister Mandel in bivši vrhovni poveljnik francoske oborožene sile general Gamelin.

Nedeljske parlamentarne volitve na Švedskem so prinesle dosedanji socialistični vladi absolutno večino. Socialdemokratska stranka razpolaga sedaj v švedskem parlamentu s 134 napram 86 mandatov vseh drugih strank.

Rusija je poklicala pod orožje dva nova letnika vojnih obveznikov. V proglašju, ki spremlja ta ukrep, je rečeno, da so nastopili resni trenutki in da je treba doprinesiti nove žrtve.

Spominjajmo se v molitvah rajnih!

Zdravnik šolskih otrok in revnih Mariborčanov umrl

Na posestvu v Kamnici pri Mariboru je podlegel 10. septembra popoldne srčni kapi g. dr. Alfonz Wankmüller, mariborski mestni fizik. Rodil se je v Rodnem vrhu pri Ptujju leta 1894, kot sin nadučitelja.

Leta 1925. je bil imenovan za mestnega zdravnika v Mariboru in je vrátil z vso vnemo do mnogo prerane smrti predvsem službo šolskega zdravnika, poverjena mu je pa še bila težavna skrb za številne mestne reveže. Nekaj let je bil zaposlen pri Okrožnem uradu za zavarovanje delavcev, kjer se je veselil občje priljubljenosti in je bil ves čas zatočišče revnejših delavcev. Dokaj let je vrátil zdravniško službo pri mariborski gasilski četli.

Odkar je stopil v javno življenje in že na visoki štoli je bil v sprednjih vrstah neustrašenih narodnih borcev in sveti so mu bili vzori raznih naših mladinskih organizacij, pri katerih je bil ves čas službovanja v Mariboru na delu z vso vnemo ter požrtvovalnostjo.

Kaj je bil gospod doktor obmejnemu Mariboru in širni okolici, je dokazal njegov pogreb v četrtek, ki je bil prava manifestacija priznanja ljubezni ter spoštovanja Mariborčanov in okoličanov do zdravnika, ki je imel srce za vsakega zdravniške pomoči potrebnega, ne oziraje se na stan ter premoženje. Zadnje pot je posodilo dobremu ter nezabnemu g. Alfonzu iz Maribora mnogoštevilno zastopstvo iz vseh stanov od otrok do odraslih, od revežev do najvišjih dostojanstvenikov. Posebno številno je bilo zastopano gasilstvo z godbo. Vojaška oblast je poslala častni vod in zastopnike častnikov z godbo.

Ob odprtem grobu na frančiškanskem pokopališču na Pobrežju sta igrali godbi žalne koračnice, pevsko društvo »Mariborec« je pelo žalostinke in po opravljenih cerkvenih obredih so se poslovili od zemeljskih ostankov nezabnega g. doktorja za zdravniško društvo g. dr. Janko Pihlar, za JRZ mariborski g. podžupan Franjo Žebot in za gasilce g. Ramšak.

Pretežna večina tolikanj številnega zadnjega sremstva je jokala ob odprtem grobu slovenskega zdravnika, kateri je storil v svoji zdravniški praksi toliko dobrega in tolikokrat samo za hvalečni: Bog plačaj!

Blagopokojni, kateremu bo ohranjen časten in hvaležen spomin, zapušča mlado ženo, štiri nedorasle otročice ter še živeča starša in brata duhovnika. G. doktorju Alfonzu bodi Vsemogočni večni plačnik, žalujočim preostalim pa naše globoko sožalje!

Upokojeni oficial umrl v Mariboru. V četrtek, 12. septembra, smo položili v Mariboru k večnemu počitku Alojza Rot, višjega oficialna v pokoku. Velika udeležba pri pogrebu je pokazala, kako priljubljen in spoštovan je bil pokojni. Bil je dolga leta naš zvest naročnik. Naj počiva v miru — žalujočim pa naše sožalje!

Smrt v visoki starosti. Na Cvenu pri Ljutomeru je umrla osemdesetletna Magdič Alojzija. Bila je dobra katoliška žena in mati svojim otrokom. Naj počiva v miru! Družini naše sožalje!

Mater devetih otrok na potu k sinu zadela kap. Pred dnevi je v Gornji Lendavi umrla po božna in Bogu vdana žena Grah Marija, ki je v 67 letih življenja vzgojila kar devet otrok. Vkljub lepi starosti se je še vendar peš napotila k svojemu sinu organistu v št. Juriju, a na poti jo je zadela kap. Njenega pogreba se je udeležilo mnogo ljudi, ki so prihiteli od blizu in daleč, da so jo spremili na zadnji zemeljski poti. Naj počiva v miru! — žalujočim naše sožalje!

Smrt v mladeniških letih. V Rečici ob Paki je izdihnil svojo blago dušo 14. septembra Viktor Čvan, star šele 28 let. Bil je priden in vesten gospodar. Komaj si je uredil svoje gospodarstvo, že ga je ugrabila kruta žena smrt v najlepših letih življenja, po dolgem in hudem trpljenju. Naj mu sveti večna luč — hudo prizadeti ženi in sorodnikom pa naše sožalje!

Smrt potrpežljivega starčka. Že drugič letos je neizprosna smrt zamahnila s svojo neusmiljeno koso nad rodbino Gmajškovo na Bohovem pri Ponikvi ob juž. žel. Dne 28. marca je pokosila blago mater in gospodnjo Frančiško Zabukovšek v 69. letu starosti, dne 6. septembra pa njenega dobrega moža Antona Zabukovška v

Ali si upate pridobiti »Slovenskemu gospodarju« vsaj enega novega naročnika?

80. letu starosti. Bil je pravi katoličan, saj je še eno uro pred smrtjo prejel sveto popotnico za umirajoče. V njegovo hišo niso smeli zahajati protikatoliški listi, na »Slov. gospodarja« je bil naročen nad 40 let, dalje na »Nedeljo« in še več drugih listov jebral. Prepiral se ni nikoli z nikomur, vsakemu je rad pomagal, ako je le mogel. V slovo mu je pri hiši žalosti g. Ratej lepo govoril. Rajni je bil veselega, prijaznega srca. Čega je trla kakšna skrb ali žalost, ga nisi slišal tarnati, rajši je zapel kakšno Marijino pesem. Njegovo splošno priljubljenost je pokazal pogreb. Kljub ogromnemu delu na polju ga je spremljalo mnogo ljudi na zadnji poti. Ponkoviški pevci so mu krasno zapeli v slovo. Bodí mu zemljica lahka — preostalim pa naše sožalje!

Smrt blage matere. Milo so nam doneli zadnje nedelje zvonovi v Kostrivnici in peli pesem v slovo svoji faranki Tereziji Lah. Daleč na okrog je bila poznana in spoštovana kot dobitnica ubogih. Šele 56 let stara se je morala posloviti od svojih dveh hčerk in petih sinov. Skoro eno leto jo je mučila huda bolezen, a ni bilo pomoči. Ni ji bilo življenje posuto s cvetjem, precej trnja je bilo vmes. Stara 20 let je prišla iz dobro znane Svetelšekove hiše iz Sladke gore na sedanji dom. Šla je za mamo štirim otrokom, ki jih je ljubila in vzgajala kot svoje. Sedaj je bila že osem let vdova in gospodarila s hčerkama in sinovi. Siromaki jo bodo zelo pogrešali, saj ni šel nobeden od njene hiše brez daru. Kako je bila priljubljena med sosedi in farani, priča njena zadnja pot, saj se je zbralo zelo veliko prijateljev in znancev na njenem pogrebu. Naj ji sveti večna luč — preostalim pa naše sožalje!

Nemški državni zbor v Berlinu. — Poročajo, da ga je zadela angleška bomba

da bom tako prišla do dvojnega denarja. Bila sem tako nora, da sem se mu dala preslepiti, ker nisem mislila, da me hoče goljufati. Končnik je nedolžen, ta lump me je nagovoril, da sem ga po krivem naznanila. Ko sem ga pozneje prišla zaradi obečanih treh tisočev, mi je nekaj časa oblubljal, da jih bo že dal in dal. Pred tremi meseci je otrok umrl in odtlej mi ne da ne krajcarja več. Zdrava nisem več, službe ne dobim; ko sem ga zadnjic za denar, se mi je v obraz zasmejal, češ da ne ve o ničemer in da sem nora baba; če sem onega po nedolžnem naznanila za očeta, naj bom kar lepo tiho, sicer me še zaprejo. Ko sem ga potem sredi ceste ozmerjala, je bil še tako predrzen, da me je šel zarači časti tožit. Gospod sodnik, tu ga zdaj imate, falota, lažnivca, goljufa. Veseli me, da bo sedel; vse, kar je hudega, mu privoščim! — tako nekako je govorila Škerjančeva, le še bolj na dolgo in bolj slano, vsega vama ne morem ponoviti. Hudnik pa, ki je sprva preblečal, je dejal mirno in zaničljivo: »Ha, to je čedna storiša ki si jo je ženska namislila. Pa se je tako debelo zlagala, da se da ne le z očmi videti, temveč kar z rokami otipati. Jaz namreč trdim, da si je od konca do kraja vse izmislila.« — Tedaj se jo Škerjančevka hudobno nasmejala, iz žepa pa je potegnila zmečkano pismo in rekla: »Hehe, tokrat lažjak ne boš ušel. Na srečo sem davi po dolgem iskanju vendarle našla pismo, na katero je ta gospod že pozabil ali pa je mislil, da ga že davno ni več. Nate, gospod sodnik, preberite ga!« — Pismo, ki

ga je očitno bil Hudnik napisal, je bilo iz februarja 1891. leta in naslovljeno na Škerjančevko. V tem pismu jo je Hudnik opominjal, naj se pred sodnijo, ko bo naznanila Končnika za otrokovega očeta, previdno izjavi, da ne bodo kaj zasumili, da bi kdo drug utegnil biti oče. Sicer se ji pa ni treba bati, na vsak način bo on, Hudnik, skrbel, da pride do denarja, le njega ne sme izdati. — Zdaj Hudnik ni mogel več tajiti, začela sta se dajati z žensko, advokat ji je očital, da je ni on, ampak da je ona njega spravila na misel, naj bi Končnika ujela v past. Sprva se je slinila okoli Končnika; ko pa ji ni uspelo zlepa in se moči ni dal zvabiti in prikleniti, se je hotela ugnezditi tako, da mu je grozila, češ da ga bo naznanila za očeta. Ko pa jo je Končnik nato nagnal, jo je še bolj podžgalo, češ: čakaj zarobljeni dedec, plačal pa mi le boš. Žal da se je dal on, Hudnik, pregovoriti, da je pristal na tak njen naklep. — Škerjančka je tej Hudnikovi razlagi na žive in mrtve ugovarjala, nazadnje je sodnik moral njun prepir ustaviti in je dal oba pripreti... Zdaj vesta vse, storiše je konec. Kar še bo sledilo, o tem bodo sklepali porotni sodniki.

Ženski, ki sta napeto poslušali, dolgo nista našli besede. Tilka se je tiho jokala, prva je spregovorila Trezika:

»Človek ne bi mogel verjeti, da je toliko hudobije na svetu.«

Tilka pa je zaihtela:

stih ljudstev, pravi Norvečan, da jih belokožci deloma bolje in hitreje govore kakor ta ljudstva sama, ki so v govorjenju večinoma malo počasna, čeprav bi se našemu človeku to govorjenje zdelo pravo hitro klepetanje.

Železo v od Nemcev zasedenem ozemlju. V zasedeni Loreni so pridobili Nemci 6690 milijonov ton, v Belgiji in Luksemburgu pa 300 milijonov ton železne produkcije. Računajo, da je tod v zemlji še blizu 7 milijard ton rude, ki bi z dosedanjim črpanjem zadoščala še za 100 let, 80.000 ha železne rude v kotlini Briey je izkoriščala Francija, 28 tisoč hektarov rudišč je bilo že prej v Nemčiji, 2000 ha v Luksemburgu, 1000 ha v Belgiji. Sedanja vojna je zelo malo

Dopisi

Mežiška dolina

Sv. Danijel. Pred nekaj leti je kupilo društvo Jugoslovanskih sester počitniški dom zunan na Močnikovem posestvu. V njem preživljajo bolehní otroci svoje šolske počitnice. Pred dvema letoma je kupil okrajni kmetijski odbor tu zemljo, katero je ogradel ter napravil drevnico. Od tega časa hodijo izletniki teden za tednom k nam v vas ter občudujejo lepoto naše gorske vasi. Velike težave smo imeli s pošto, ki smo jo dobivali dvakrat na teden in še tedaj ne redno. Toda, hvala Bogu, ta sitnost je zdaj že odpravljena. V nedeljo, 1. septembra, smo imeli otvoritev naše lastne pošte. Zdaj dobivamo pošto redno vsak dan. Še to jesen mislimo graditi nov vzoren vodovod v naši vasi. Pri tem pa nam dela velike ovire do skrajnosti slaba cesta, ko ne moremo spraviti po njej gramoza v št. Danijel. Ko dosežemo še to, bomo pač lahko ponosni na naš prekrasni sončni Sentanev.

Dravsko polje

Hoče-Sv. Mihael v Razvanju pri Mariboru. Letos 17. junija je udarila strela v zvonik hoče podružnice sv. Mihaela v Razvanju. Leseni del stolpa je zgorel in tudi zvonovi so popadali na obok cerkve ter počili. Nesreča se je zgodila po 18 letih, ko sta bila na novo nabavljena dva med svetovno vojno odvzeta zvana. Veliki zvon, ki je ostal, je iz leta 1621. Podružnica sv. Mihaela je ena najstarejših v naši škofiji in je bila pozidana leta 1111. ter hrani precej starodavnih mašnih oblačil, od katerih jih je nekaj zgorelo pri požaru 17. junija. Požrtvovalni Razvanjčani so se hitro lotili popravila stolpa. Za dela je bilo izdanih okrog 50.000 din. Počene zvonove je pretil inž. Bihi v Račah, kar je stalo 25.000 din. Trije pretili zvonovi bodo v soboto, 21. septembra, slovesno prepeljani v procesiji od farne cerkve v Hočah ob štirih popoldne k podružnici sv. Mihaela v Razvanje. Drugi dan, 22. septembra, bo ob 9 pri podružnici slovesna služba božja in nato blagoslovitev zvonov po domačem g. župniku in dekanu A. Sagaju. Mična in privlačna cerkveca je sedaj popravljena ter prenovljena in bo ostala ohranjena kot zgodovinska znamenitost.

Hoče. Prosvetno društvo odpira svojo novo delovno dobo z znano pretresljivo L. Anzengruberjevo igro »Krivoprisežnik«. Igra se bo vršila v nedeljo, 22. septembra, ob treh in ob pol osmih. Vodstvo in vloge so v dobrih močeh. Vse prijatelje katoliške prosvete, zlasti bratska društva, iskreno vabimo!

Slovenske gorice

Sv. Barbara v Slov. goricah. Dne 12. septembra je obhajal v krogu svoje blage družine 75 letnico naš upokojeni g. šolski upravitelj Kranjc. Cele rodove Barbarčanov je vzgojil kot izboren krščanski vzgojitelj, dokler ni utrujen od dela stopil pred leti v zasluženi pokoj, katerega uživa pri duševni čistosti in telesni moči pri nas Barbarčanih, od katerih dobro pozna vsakega in je rade-

volje na razpolago z dobrimi nasveti svojim bivšim šolarjem. G. jublant je še vedno doplanik našega lista, ki mu želi z Barbarčani vred, da bi dočakal v njemu tolikanj priljubljenih Slovenskih goricah 80 letnico!

Mursko polje

Ljutomer. Nastopilo je nekoliko boljše vreme, kar je tudi potrebno, če hočemo, da bo dozorela ajda in koruza. Ljudje že kopljejo krompir. Ne-

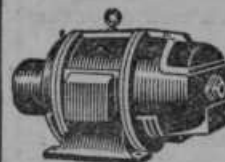

Vojevoda Aosta, poveljnik Italijanske armade v zasedeni angleški Somaliji

Novi romunski kralj Mihael

DOBAVLJA-POPRAVLJA

motore
in vse vrste električnih strojev
Domača tovarna
RUDOLF PASPA
Zagreb, Kotarska 69

kateri tožijo o slabem pridelku in da je še ta zelo gnil, dočim drugi trdijo, da je pridelok letos veliko boljši kot druga leta. Tudi otave še niso vsi posušili. Ščavnica je naredila veliko škodo. S svojo poplavo je uničila skoraj polovico trave na travnikih ob njej. Čas bi že bil, da bi jo enkrat zregulirali in ji s tem preprečili njeno uničevalno delo!

Oven pri Ljutomeru. Kolo jahačev in vozačev je v nedeljo, 8. septembra, priredilo svojo vsakoletno dirko. Prireditve se je v lepem nedeljskem dnevu sijajno obnesla. Tudi tekmovalci so se na svoje čistokrvne konje zelo zanesli. Na žalost so bili nekateri razočarani, kar pa ni nič čudnega, ker sreča ni nikoli trajna.

Slovenska Krajina

Murska Sobota. Prejšnjo nedeljo je prestopila Rajhova družina iz judovske v katoliško vero. Krstne obrede je izvršil g. župnik Vojkovič. — Na naše okrajno sodišče je premeščen sodni pripravnik Zojhler Ivan, ki je doslej služboval v Mariboru. — S tukajšnjega okrajnega načelstva je odšel v Ljubljano k bankski upravi policijski komisar Venčeslav Vehovec, a na njegovo mesto je prišel iz Črnomlja prejšnji pristav Franc Žebavec. K nam je premeščen tudi Henrik Čamernik, ki je pa trenutno v vojaški uniformi.

Dolnja Lendava. Banska uprava je nakazala našemu delavnemu Prosvetnemu društvu podporo v znesku 500 din, za kar smo ji zelo hvaležni. — Čas trgatve se bliža z naglimi koraki, vendar bo pa letos precej klavrna, ker je večino pridelka uničila toča, kar pa je grozdja ostalo, pa precej gnije zaradi deževnega vremena zadnjih časov.

Gederovel. O nedovoljenem prestopanju državne meje se je že mnogo govorilo in pisalo, pa je vendar vse skupaj ostalo bob ob steno. Čeprav je že šmugljanje ali švercanje zahtevalo več mladih življenj, se vkljub temu mnogi še niso spametovali, temveč za ceno lastnega življenja ugodijo svoji tihotapski strasti ter grede za zaslužkom, ki jih lahko stane najdražje, kar imajo, življenje. Ob koncu pretoklega meseca je med drugimi pri nas prekoračil mejo 20 letni fant Krampač Jožef iz Trnja, vendar pa mu sreča ni bila naklonjena, ker ga je kljub temi opazilo oko varnostnega organa, ki ga je zaustavil. Ker se fant klicu na stoj ni odzval, je granličar ustrelil ter zadel fanta v bok. Močno je krvavel. Prepeljali so ga v bolnišnico, a je že na potu umrl. Pokopali so ga dne 2. septembra na trnjanskem pokopališču. Ljudje, imejte pamet!

poškodovala rudniške naprave in lvarne, ki so večinoma vse spet že v obratu. Nemške čete so se izogibale napadov na rudniška področja, ki so tako prišla čim manj poškodovana v njih roke.

Število avtomobilov v Jugoslaviji je naraslo v letih 1933. do 1938. na 20.500 osebnih in 12.600 tovornih. Tovorni avtomobili so se povečali za 62, osebni za 51%. Prvo polletje 1939 smo uvozili iz Nemčije 2333 osebnih in 965 tovornih avtomobilov.

Elektrika v padavinah. Padavine imajo v sebi skoraj vedno električne naboje, ki so zelo raznoilki. Za navadni dež so ugotovili, da je 80% njegove celotne količine nabitih s pozitivno elektriko, medtem ko je 70% nevihtnega dežja in sploh pozitivno nabitih. Pri

»Moj Bog, kako se mi Jurij smili! — Kaj sem mu storila!«

»Saj ti mu nisi nič, on je tebi,« ji je ugovarjala Trezika. »Ko bi te ne bil iz hiše pregnal, bi ga ne bila zadela vsa ta nesreča.«

»Največja nesreča že kar spočetka je bilo zanj to, da se je spečal s Hudnikom. Ta brezvestnež ga je zapeljal v špekulacije in v dolgove. Hudnik je vsemu kriv.«

»Tilka, oprostí mi, če ti nekaj rečem! Glavna krivda je Jurijeva prevzetna mogočnost. Upajmo, da ga je zdaj dovolj ponižalo; potem se utegne vse še na dobro obrniti.«

»Povrnila mu bom z dobrim, kolikor bom največ mogla. Pa kaj, ko nimava niti doma, kjer bi se mogla sniti!«

»Gospa, saj imate denarja več ko dovolj in za denar si človek lahko vse kupi, tudi dom,« je urezal doktor spet po veselo; »jaz celo vem za nekaj.«

»Kje?«

»Kolikor mi je znano, bi bil Špetinov Matija vesel, če bi za Ledine našel kupca, ki bi mu plačal, kolikor je on dal.«

»Ledine? To je bilo Jurijevo posestvo, ali ne? Da, to bom kupila. — Jutri po razpravi se peljem takoj k Juriju in se bom z njim zmenila.«

»Gospa, če vam smem kaj svetovati: nikar se ne prenaglíte! Malo počakajte!«

»Ivan ima prav,« je pritrdila Trezika; »počakaj, da se Jurij vrne, ne obesi se mu kar za vrat, drugače mu greben spet zraste.«

»Če pa se ne vrne več? Če mi odide Bog ve kam?«

»Tako neumen ne bo,« je rekel doktor; »sicer pa ga bom nazajgrede poiskal in mu povedal, kar mu je treba vedeti.«

»Prosim, storite tako, gospod doktor; zelo vam bom hvaležna. Pomagajte mu, prosim vas.«

Pogovor je običal in se nocoj ni več razpletel, ker je Tilka obmolnila in je le še raztreseno poslušala. Zaradi tega je zdravnik vstal in se poslovil ter šel v svojo gostilno spat.

XII.

»Celovec 5. septembra 1894.

Ljuba Tilka!

Doktor Silan me je obiskal, ko je bil mimogrede v Celovcu. Dober človek je. Povedal mi je, da nisi več odšla po svetu, da si ostala doma in da si v Kapli pri Dobrovnikovi Treziki. Ko sem to izvedel, nisem mogel drugače, sklenil sem, da se vsaj v pismu še enkrat s Teboj pogovorim. Morda boš huda, da si to upam in da Ti pišem tako dolgo pismo. Lepo Te prosim, stori mi to na ljubo in ne zavrži pisma, preden ga do kraja ne prebereš.

Bekrača. Daleč naokrog je znano, da nam je naš hudournik povzročal mnogo škode in skrbi, zato smo banski upravi tembolj hvaležni za pozornost in naklonjenost, da nam ga je dala popraviti in nam s tem obvarovala pred uničenjem mnogo rodovitne zemlje.

Konjiški okraj

Frankolovo. Lani smo dobili poštni urad s telefonom. Imamo tudi gospodarsko zadrugo, ki preskrbuje v sedanjem času občinstvo z živili in drugimi potrebčinami. Sedaj gradimo veliko skladišče za poljedelske pridelke. Družba Prizad nam je dala v ta namen 100.000 din podpore. Zgradili smo tudi moderne občinske ceste, kakor Frankolovo-Kolarjeva hiša, potem v Rakovo stezo, Stražico, Lindek. Moderno urejena je cesta v Jesenici z novimi brvmi. Tu se lahko vidi, kaj se z dobro voljo da vse doseči in urediti. Delo naše gospodarske zadruge in občinske uprave naj bo narodu za zgled. Mnogo je še takih, ki so skrajja kritizirali delo naše zadruge in občine.

Šaleška dolina

Smartno ob Paki. Letos spomladi se je na pobudo g. župnika in duhovnega svetnika Franca Čas ustanovil poseben gradbeni odbor za povečanje in popravilo farne cerkve sv. Martina. Odbor je šel takoj na delo ter so te dni zidarji že končali svoje delo, tako da je cerkev že skoraj gotova. Manjka še samo notranja oprema. Največ zaslug, da se je cerkev tako lepo prenovila, ima sigurno rajni g. dekan Karel Presker, ki je daroval v ta namen okrog 80.000 din. Velike zasluge ima pa tudi g. župnik Čas Franc, kakor tudi ves gradbeni odbor, posebno pa še cerkvena ključarja. — Na Martinovo nedeljo, novembra meseca, bo slovesna blagoslovitev prenovljene cerkve, kakor tudi blagoslovitev tukajšnjega Prosvetnega doma. Ta dan bo za Pačane vsakakor velik praznik, na katerega se že sedaj pripravljamo ter vabimo vso bližnjo in daljno okolico, da se teh naših slavnosti v obilnem številu udeleži! — V nedeljo, dne 15. septembra, sta Fantovski odsek in Dekliški krožek na rednem občnem zboru položala račune o svojem delu. Iz podanih poročil je razvidno, da sta društvi pridno delali. Nova odbora, ki so si jih izbrali fantje in dekleta, naj delo nadaljujeta z vsemi močmi in dobro naše katoliške prosvete! — Fante in dekleta čaka drugo leto vseslovenski mladinski tabor v Ljubljani, za katerega se bodo morali že sedaj pridno pripravljati, da bomo tudi Pačani čimveč prispevali k temu taboru in k zmagi naše misli ter našega katoliškega prepričanja. Bog živi!

Smarski kraji

Pristova-Bezovica. Prvi del naše ceste je končan, sedaj se bo pričelo z gradnjo drugega dela od Sv. Tomaža na Bezovico, oziroma Dramlje. Prosimo cestni odbor, naj se v bodoče ozira na sledeče: 1. Zaposlijo se naj oni, ki so siromašni, imajo majhno posestvo, ki jih ne more preživljati, pa obilno družino. 2. Oni, ki so sicer neoženjeni, a ne zapravljivi, ki bi že v naprej se zadolževali za pijačo, kakor se je to že godilo. 3. Na

delo naj se ne sprejemajo sinovi z velikih posestev, ki imajo doma dovolj dela, torej samo bolj siromašne odstranjujejo. Mislimo, da bo v bodoče

tudi delavec zavzemal vidnejše mesto. Izrekamo vso hvaležnost g. senatorju Mihelčiču za njegovo posredovanje na višjih mestih.

Za kaj se da uporabiti sladki jabolčnik?

Hmelova dobra domača pijača

Sadja je letos malo in tako tudi sadjevca ne bo. Zopet bodo razni »kmečki prijatelji« ponujali vse mogoče izvlečke (ekstrakte) za napravo domače pijače. Vočigled temu nam je dopisnik iz Savinjske doline poslal sledečo notico, kako se da napraviti res dobra pijača, pa brez vsakih kemičnih sredstev, vendar pa je nujno, da je vsaj nekaj sadja.

Dela se na sledeči način: V sod se nalije nekaj več kot polovico sadnega mošta, ki še ni povrel. Na ta mošt nalijemo vode, tako da je sod skoro poln, kot za običajno vretje. V večjem loncu pa damo kuhati nekaj hmelja. Za vsak hektoliter sode prostornine vzamemo pest hmelja in dva litra vode, tako da je v loncu gošča. To naj vre dobro uro, da dobi voda grenak okus po hmelju. Vodo nato ločimo od hmelja in še vročo izlijemo v sod. To pustimo potem, da povre in v teku zime je pijača godna za pitje.

Nikdo ne bo opazil, da je bilo dodano toliko vode, ne občuti pa se tudi ne okus po hmelju. Ta pijača je dobra in zdrava in jo morem priporočati iz lastne izkušnje. Paziti pa se mora, da je sadnega mošta najmanj 60% — najbolje dve tretjini mošta in ena tretjina vode. Tako si poceni pomagata do dobre in zdrave pijače.

Sadni likerji

Likerje vedno bolj uporablja današnje gospodinjstvo. Posebno ob priliki raznih oblakov je v navadi, da se gostom postreže z likerji. Temu ni morda kriva gospodinja, ampak današnja vseobča navada, preko katere gospodinja ne more, kajti sicer bi prišla v zameru. Radi tega se nam zdi primerno, da tudi v našem listu povemo, kako se lahko napravi dober liker, in to iz naravnega sadja. Liker iz naravnega sadja je okusnejši kot vsi ostali načini naprave likerjev, opisani po kuharskih knjigah. Opisali bomo napravo likerja iz sadnega soka, to je iz sladkega jabolčnika ali hruševca.

Za napravo enega litra te vrste sadnega likerja je treba vzeti 2 decilitra sladkega sadnega soka (jabolčnika ali hruševca), ki ga je precediti skozi gosto domače platno, potem 3—4 decilitre špirta (alkohola) in 40—50 dkg sladkorja. Najprej je treba skuhati s pol litra vode sladkor, da se tako dobi raztopljen sladkor v obliki sirupa. Izprešan sadni sok je, kakor rečeno, precediti skozi krpo. Sok se najprej pomeša z alkoholom, ta mešanica pa nazadnje z ohlajenim sladkornim sirupom. Tako dobljen liker se potem pusti na toplom mestu 14 dni, naker se prelije v drugo steklenico in hrani do porabe na hladnem mestu.

Kmečka trgovina

Jedilno olje

Oljarne v Sloveniji delajo že dalj časa v zmanjšanem obratu, ker pač ni dobiti bučnic za izdelovanje olja. V Slavoniji pridelovalci bučnic iste sicer še imajo, pa oblasti na Hrvaškem ne dovolijo izvoza bučnic s področja banovine Hrvatske. Radi tega jedilnega (bodisi bučnega, bodisi sončničnega ali laškega) olja povsod zelo primanjkuje. Ljudje, predvsem pa trgovci dajejo oljarnam denar za olje kar naprej, da bi ja pozneje dobili olje. Seveda oljarne še svojim stalnim odjemalcem ne morejo ustreči, o izvozu olja (kot prejšnja leta) pa sploh ni govora, saj olja še domači trgovci ne dobe. Cena bučnega olja znaša 24 din za liter, kdor ga pač more dobiti.

Ker smo v Sloveniji glede jedilnega olja precej odvisni od uvoza bučnic z juga, je prav posebno v sedanjih časih paziti na vsako pest bučnice, da ne pridejo v izgubo. Zato naj nihče ne krmi kar celih buč svinjam, ampak naj vsako bučo iztrebi, bučnice posuši in predela v olje. Tako se bodo vsaj kmetje, če že ne popolnoma, pa vsaj do neke mere oskrbeli z bučnim oljem.

Po uredbi ima v naši državi Prizad monopol (izključno pravico) čez oljnata semena. V poštev

pridejo predvsem sončnice, ki jih na jugu države zelo veliko pridelajo. Olje od sončnice se poleg solate uporablja še namesto masti (muslimani, ki masti ne marajo) in se po okusu prav nič ne razlikuje od bučnega. V Sloveniji olje od sončnice prav za prav ne pride v poštev, ker se sončnice, ki zemljo močno izčrpajo, zelo malo prideluje. Kljub temu so tega olja naše oljarne izdelovale v velikih količinah in smo ga tudi mi precej pojedili, kar je pa malokdo opazil. Privilegirana izvozna družba je letos določila za seme sončnic 300 din za 100 kg. Lani je bila 155 din in je torej letos poskočila kar za 96%. Cena olja iz lanskega pridelka sončnic je znašala na veliko 13,50 din liter, letos pa bo cena poskočila za 4,50 din, tako da bo cena na debelo (ki jo bo še določil urad za kontrolo cen) okrog 18 din liter.

Kar se tiče količine sončničnega semena, pravi kmetijsko ministrstvo, da bo znašal pridelek okoli 8000 vagonov, kar bi dalo okoli 2500 vagonov olja. Tvornice olja pa trdijo, da bodo lahko dobila samo 5000 vagonov in da bodo lahko proizvedle samo 1250 vagonov olja, kar pa je premalo za domačo potrebo (za okrog 44%). Letos pa bo potrebnja olja še znatno večja, ker bo industrija mla namesto kokosovega olja porabila mnogo

Nesrečen sem. Bog me je hudo kaznoval, pa me je tudi po pravici. Z Bogom sem se spravil. Tu se mi je našel dober, vnet duhovnik, ki mi je pokazal pot nazaj k Bogu. Zavest, da mi je Bog odpustil, me tolaži in krepi. Zdaj moram prositi še Tebe, da mi odpusti, kar sem Ti huđega prizadel. Odpusti mi, če moreš! Če mi ne moreš, Ti tudi ne bom zameril. Enega pa Te prosim: ne zaničuj me več! Ljuba Tilka, najhujše, kar me je zadnje mesece zadelo, je bilo to, ker sem čutil, kako me zaničuješ. Zameriti Ti tudi tega ne morem, kajti videz je bil res tak, kakor da sem Tvoje zaničevanje zaslužil. Kakor mi je doktor Silan povedal, sem vsaj najhujše sramote opran, ko je prišla moja nedolžnost zaradi onega otroka na dan in ko je celo sodnijsko dognana in potrjena. Hvala bodi Bogu za to! Zdaj me ne smeš več smatrati za nezvestega moža in mi moraš verjeti, da sem Ti bil ves čas, tudi v najskritejših mislih, vedno zvest.

Velika sramota se me sicer še drži zaradi konkurza, ki je marsikaterega mojega upnika oškodoval. Priznam svojo krivdo, bil sem preveč površen, preveč lahkoveren in sem se preveč zanašal na špekulacije. Toda ogoljufati ali oškodovati nisem nameraval nikogar. Najbolj obžalujem, da sem doktorju Hudniku tako slepo zaupal in si ga izvolil za glavnega svetovalca v svojih trgovskih zadevah. Ta človek me je nesramno ogoljufal. Šele zdaj pri preiskavi se mi je razjasnilo, da je poneveril celo vrsto velikih zneskov denarja, ki sem jih vrnil za dolgove.

Meni pa je govoril, da je vse v redu, da ima potrčila shranjena. Zal mu goljufij ne morem dokazati.

Kar prestrašila me je vest, da so Ledine šle za tako nizko ceno. Za toliko sem jih vendar sam kupil pa sem zadnja leta vendar toliko prizidal, popravil in na novo uredil. Nikoli si ne bi bil mislil, da pojdejo izpod sto tisoč kron. Tako seveda rastejo moji dolgovi brezkončno.

Morda tudi veš, da me dolžijo, češ da sem hotel zbežati in uiti kazni. Na to še v sanjah nisem mislil. Resnica je tale: Lansko leto me je obiskal star prijatelj izza vojaških let, neki gospod Hojnik iz Grada. Ker mu je na Ledinah zelo ugajalo, je hotel, da mu prodam planino, da bi si uredil lovišče. Jaz nisem bil voljen, da bi grunt razkosal; zato mu tudi nisem ustregel, čeprav mi je za samo planino ponujal trideset tisoč kron. Ko sem na vigrəd videl, da sem na kantu in da mi ne ostane nobeno upanje več, sem hotel v Gradec k prijatelju in sem mu hotel ves grunt ponuditi, naj ga kupi. Imel sem namen, zahtevati sto dvajset tisoč kron in sem bil tudi prepričan, da jih bo Hojnik plačal, ker je zelo bogat. Doktor Hudnik pa, ki o vsakem človeku misli, da je tak kakor on, me je od onih mal, ko sem ga iz hiše nagnal, dal nadzirati in tako so me na postaji v Kapli prijeli, ko sem se ravno hotel v Gradec peljati. Še zdaj menijo, da sem takrat res hotel zbežati.

Zdaj veš vse, Tilka, in prosim Te ponovno, ne zaničuj me, le pomiluj me!

(Dalje sledi)

obeh zadnjih vrstah dežja nosi vsaka poedina kaplja velik naboje s seboj, pri navadni vrsti dežja pa le majhne naboje. Velike dežne kaplje so pozitivno nabite, razpršene kapljice pa negativno. Spodnja stran oblaka je negativno, zgornja pa pozitivno nabita. Električni naboje se izmenjava v oblaku samem. Zemlji dovajajo razne vrste padavin, in seveda tudi snežinke, toča, sodra itd., pomembne količine pozitivnih ali negativnih nabojev.

Gradbeni rekord v Ameriki. V eni uri že stoji hiša. Na temelje postavijo železno ogrodje, vanj vlagajo stene brez žebeljev, okna, vrata in drugo. Stene so iz betona, asfalta in klobučevine ter ne prepuščajo vode. Hiše stanejo 2500 dolarjev.